

Pracovní list

Předmět: chemie

Ročník: devátý

Opakování vzdělávacího celku: neutralizace

Soli, neutralizace – pracovní list

1. Rozděli chemické sloučeniny zapsané vzorci na **oxidy, kyseliny, hydroxidy a soli**. Zapiš vzorce do odpovídajících sloupců:

CaCO₃ HCl NaOH CO₂ H₃PO₄ Ca(OH)₂ KNO₃ ZnO
Al₂O₃ H₂SO₄ CuSO₄ NaCl HNO₃ AgBr PbS Fe(OH)₃

oxidy	kyseliny	hydroxidy	soli

2. Názvy skupin sloučenin spoj s jejich charakteristikami:

skupina sloučenin

OXIDY ►

charakteristika

◄ sloučeniny, ve kterých jsou vázány anionty OH⁻

HYDROXIDY ►

◄ sloučeniny, ve kterých jsou vázány kationty kovů a anionty kyselin

KYSELINY ►

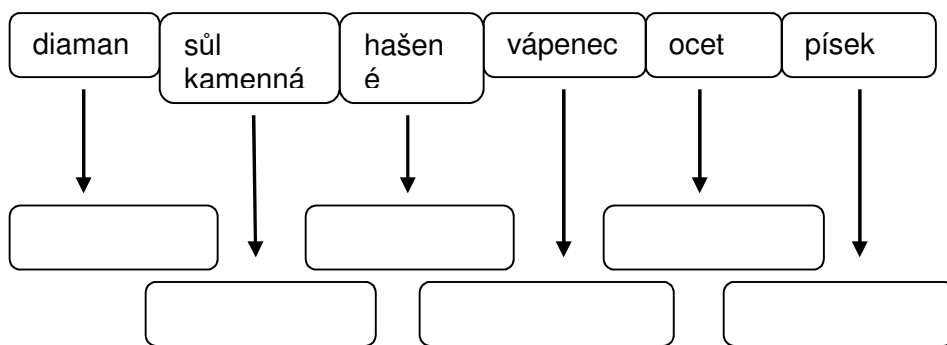
◄ dvouprvkové sloučeniny kyslíku

SOLI ►

◄ sloučeniny, které obsahují kationty vodíku H⁺

3. Do volných políček ve schématu správně doplň pojmy:

- **prvek, kyselina, halogenid, sůl kyslíkaté kyseliny, oxid, hydroxid**

4. Která z uvedených chemických rovnic vyjadřuje reakci, při které probíhá neutralizace kyseliny hydroxidem?

- $\text{H}_2\text{SO}_4 + 2 \text{KOH} \longrightarrow \text{K}_2\text{SO}_4 + 2 \text{H}_2\text{O}$
- $2 \text{HNO}_3 + \text{CaO} \longrightarrow \text{Ca}(\text{NO}_3)_2 + \text{H}_2\text{O}$
- $\text{SO}_2 + \text{Ca}(\text{OH})_2 \longrightarrow \text{CaSO}_4 + \text{H}_2\text{O}$

5. Soli jsou:

- sloučeniny, ve kterých jsou vázány anionty OH^-
- dvouprvkové sloučeniny kyslíku a kovu
- sloučeniny, ve kterých jsou vázány kationty kovů a anionty kyselin

6. Mezi soli nepatří:

- sádra
- vápenec
- louhy

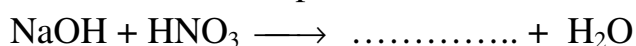
7. Halogenidy jsou:

- soli kyslíkatých kyselin
- soli bezkyslíkatých kyselin
- sloučeniny halogenů a kyslíku

8. Soli odvozené od kyseliny sírové se nazývají:

- sírovany
- sírany
- siřičitany

9. Při neutralizaci vzniká sůl a voda. Který z uvedených vzorců sloučenin můžeš doplnit na volné místo v uvedené rovnici?

- Na_2SO_4
- NaNO_3
- KNO_3

10. Kterých kationtů je nejvíce v 1 m³ mořské vody?

- Na^+
- Mg^{2+}
- Ca^{2+}

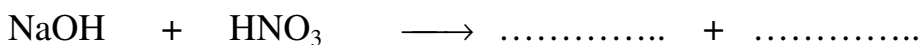
11. Která z následujících rovnic je příkladem vzniku solí?
- $\text{Zn} + 2 \text{HCl} \longrightarrow \text{ZnCl}_2 + \text{H}_2$
  - $\text{S} + \text{O}_2 \longrightarrow \text{SO}_2$
  - $\text{CaO} + \text{H}_2\text{O} \longrightarrow \text{Ca(OH)}_2$
12. Která sůl se používá v lékařství k neutralizaci žaludečních šťáv pod názvem jedlá soda ?
- chlorid sodný
  - hydrogenuhličitan sodný
  - bromid stříbrný
13. Chilský ledek (dusičnan sodný) se v praxi používá jako:
- průmyslové hnojivo
  - rozpuštědlo
  - náplň do autobaterií

14. Při neutralizaci hydroxidu sodného s pár kapkami fenolftaleinu kyselinou chlorovodíkovou dochází v bodě neutralizace ke změně barvy. Jaká proběhne změna?
- fialová barva se změní na bezbarvou
  - bezbarvý roztok se změní na fialový
  - fialová barva se změní na červenou

15. Hlavní příčinou zvýšeného množství dusičnanů v našich vodách nebo v půdě je:
- poruchy odsířovacích zařízení v továrnách
  - velký provoz automobilů
  - nadměrné používání průmyslových hnojiv

16. Při neutralizaci vzniká **sůl a voda**.

Doplň rovnici a pojmenuj jednotlivé chemické sloučeniny:

.....

17. V tabulce najdete vlastnosti a praktické využití nejznámějších solí. Doplň do tabulky názvy solí a jejich chemické vzorce.

názvy: uhličitan vápenatý, dusičnany, síran vápenatý,
síran měďnatý (pentahydrát), fosforečnany,
uhličitan sodný, chlorid sodný

vzorce: NaCl , CaCO_3 , $\dots\text{PO}_4^{3-}$, $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$,
 Na_2CO_3 , CaSO_4 , $\dots\text{NO}_3^-$

název soli	vzorec soli	vlastnosti, výskyt, praktické využití
		<ul style="list-style-type: none"> - bílá látka, nazývaný soda - je součástí pracích prášků - hydrogenuhličitan sodný je známý jako jedlá soda - používá se při výrobě skla, papíru a mýdla
		<ul style="list-style-type: none"> - vyskytuje se jako nerost sádrovec, z něj se vyrábí sádra - použití ve zdravotnictví a stavebnictví
		<ul style="list-style-type: none"> - známá jako modrá skalice - používá se k dezinfekci bazénů, k impregnaci dřeva proti hnilobě, je součástí postřiků proti plísním a škůdcům
		<ul style="list-style-type: none"> - v přírodě se vyskytuje jako vápenec, mramor, dolomit (vápenky) - je součástí křídý, lastur, schránek živočichů, vaječných skořápek, ... - vytváří vodní kámen, krasové útvary - vápenec se používá jako hnojivo (neutralizují kyselou půdu)
		<ul style="list-style-type: none"> - jsou součástí kombinovaných hnojiv - nazývají se též fosfáty, byly součástí pracích prášků, dnes ekologické bezfosfátové prášky
		<ul style="list-style-type: none"> - nazývají se také ledky, používají se jako hnojiva (chilský ledek, ledek draselný, ...) - používají se také při výrobě střelného prachu a trhavin
		<ul style="list-style-type: none"> - bílá, krystalická látka, známá jako kuchyňská sůl - většina je obsažena v mořské vodě, vyskytuje se také jako nerost halit - je potřebná pro většinu organismů - využívá se v potravinářství, v chemickém průmyslu pro výrobu mnoha sloučenin, při zimní údržbě komunikací

Tak ať ti to jde samo ☺
a do sešitu se podívej až ve stavu nejvyšší nouze! ☺

Další materiály k tématu najdete v učebnici str.: v pracovních listech v sešitě
Vypracovala: Marie Hrabalová

Řešení:

1. oxidy: CO_2 , ZnO , Al_2O_3
kyseliny: HCl , H_3PO_4 , H_2SO_4 , HNO_3
hydroxidy: NaOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$, $\text{Fe}(\text{OH})_3$
soli: CaCO_3 , KNO_3 , CuSO_4 , NaCl , AgBr , PbS

2.

skupina sloučenin

OXIDY ▶

◀ sloučeniny, ve kterých jsou
vázány anionty OH^-

HYDROXIDY ▶

◀ sloučeniny, ve kterých jsou
vázány kationty kovů a
anionty kyselin

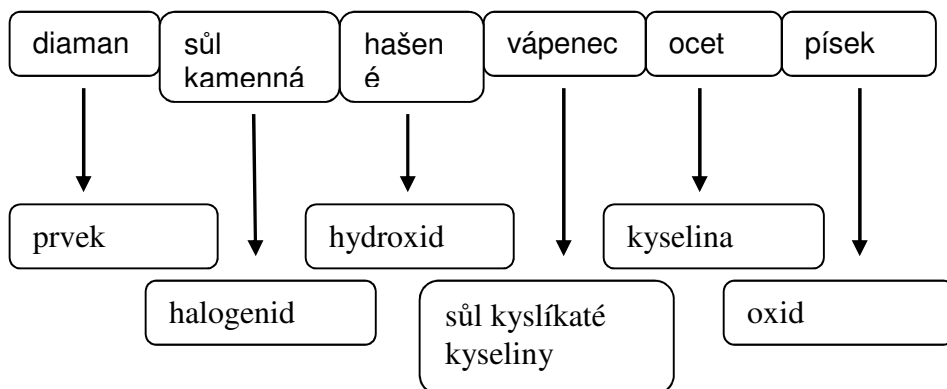
KYSELINY ▶

◀ dvouprvkové sloučeniny
kyslíku

SOLI ▶

◀ sloučeniny, které obsahují
kationty vodíku H^+

3.

4. a)

5. c)

6. c)

7. b)

8. b)

9. b)

10. a)

11. a)

12. b)

13. a)

14. a)

15. c)

16.

Při neutralizaci vzniká **sůl a voda**.

Doplň rovnici a pojmenuj jednotlivé chemické sloučeniny:

hydroxid sodný + kyselina dusičná $\longrightarrow$ dusičnan sodný + voda

17.

název soli	vzorec soli	vlastnosti, výskyt, praktické využití
Na_2CO_3	uhličitan sodný	- bílá látka, nazývaný soda - je součástí pracích prášků - hydrogenuhličitan sodný je známý jako jedlá soda - používá se při výrobě skla, papíru a mýdla
CaSO_4	síran vápenatý	- vyskytuje se jako nerost sádrovec, z něj se vyrábí sádra - použití ve zdravotnictví a stavebnictví
$\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$	síran měďnatý (pentahydrát)	- známá jako modrá skalice - používá se k dezinfekci bazénů, k impregnaci dřeva proti hnilobě, je součástí postřiků proti plísním a škůdcům
CaCO_3	uhličitan vápenatý	- v přírodě se vyskytuje jako vápenec, mramor, dolomit (vápenky) - je součástí křídly, lastur, schránek živočichů, vaječných skořápek, ...

		<ul style="list-style-type: none"> - vytváří vodní kámen, krasové útvary - vápenec se používá jako hnojivo (neutralizují kyselou půdu)
$\dots\text{PO}_4^{3-}$	fosforečnany	<ul style="list-style-type: none"> - jsou součástí kombinovaných hnojiv - nazývají se též fosfáty, byly součástí pracích prášků, dnes ekologické bezfosfátové prášky
$\dots\text{NO}_3^-$	dusičnany	<ul style="list-style-type: none"> - nazývají se také ledky, používají se jako hnojiva (chilský ledek, ledek draselný, ...) - používají se také při výrobě střelného prachu a trhavin
NaCl	chlorid sodný	<ul style="list-style-type: none"> - bílá, krystalická látka, známá jako kuchyňská sůl - většina je obsažena v mořské vodě, vyskytuje se také jako nerost halit - je potřebná pro většinu organismů - využívá se v potravinářství, v chemickém průmyslu pro výrobu mnoha sloučenin, při zimní údržbě komunikací

